

N O T E.

Octavian Goga.

În ziua cînd redacția „Insemnărilor ieșene” se reculegea răsfrîntă în evocarea luminoasei figuri a lui G. Topîrceanu, — dela Ciucea ne sosea știrea morții năprasnice a poetului Octavian Goga.

Venise odinioară dintre plugarii și clăcașii ardeleni, cu pumnii strînși, cu clocot în glas, poet mesianic, pătruș pînă la mistică de nobleța rolului său de izbăvitor. Atmosfera sămănătoristă din 1905, ce minunată cutie de rezonanță pentru versurile lui calde și patetice, sau pe alocuri tresărind în stridențe de trîmbiță ! Limba aspră a cronicarilor și cea duioasă a bisericii îmbrăcau în veștmînt solemn „cîntarea pătimirii noastre”.

Obida și revoltă unui neam impilat, — teme mai curînd retorice, — iată-le transpuse în stări sufletești de esență puternic lirică, interiorizate și ridicate pe planul artei. Verbul amar și răscolitor al marelui cîntăreț ardelen a hrănit o generație întreagă în crezul ei național, cu teme, accente, vocabular poetic și icoane; ele au putut da specificului romînesc un nou prestigiu și un avînt, culminînd în mișcarea populară pentru război din 1916.

Poeziile lui Octavian Goga sînt neîndoios opera unui puternic talent liric, mînat violent spre protestare patetică, dar cu accente scăzute în frămîntările de viață interioară. Însăși natura națională, mai tîrziu socială a poeziilor lui, legate de un moment istoric și de-o situație, îi seca în curînd isvorul liric. Desrădăcinatul de mai tîrziu, oratorul vehement și luptătorul pătimaș din preajma războiului și după unirea cea mare, — el pare a căuta treptat o împlinire a ființei, sau poate un refugiu, într'o poezie dinamică a acțiunii. Tot ce-i refuza adevărata poezie, o va afla acum în tumultul vieții publice și în lirismul unei vieți de poet-soldat. O soartă generoasă îi făcea suprema favoare de a-i îngădui să trăiască la maturitate, înfăptuirea visurilor din prima tinerețe. Maurice Barrès, poet al naționalismului francez, și D'Annunzio, condotierul nemulțumirilor politice italiene, ilustrează această atitudine de poet care, vestit instinctiv de secătuirea geniului artistic creator, — se aruncă frenetic în acțiunea politică, în dauna poeziei și cu riscul de-a o înăbuși sau devia.

Nu știm dacă luptătorul Octavian Goga a reușit să rămînă mereu pe linia naționalismului constructiv al lui Eminescu, din care își făcuse parcă un model. Dar instinctul nu ne înșeală cînd ne face să preferăm oricum pe *poetul* Goga. Patimile politice se vor stînge odată cu oamenii, vremelnice

ca și ei, — iar versurile lui Octavian Goga vor stărui în sufletele urmașilor, ca un fir tainic de legătură între cei vii și generația din preajma marelui războiu.

Iar drama acestei existențe mistuitoare, curmate scurt, desăvârșește înobilarea unei mari figuri, vrednice de legenda neamului nostru. N. I. Popa.

Gh. Marinescu.

La puține zile dela moartea lui *Goga* s'a stîns și viața cercetătorului în cîmp științific *Gh. Marinescu*. Cu două săptămîni mai înainte îmi spunea că se pregătește să facă un raport pe care să-l prezinte la congresul de endocrinologie al mizei antante. În sara morții chiar a stat pînă la miezul nopții la un banchet și apoi discret, fără chinuri și fără aspecte terifice, s'a deslegat de viață trecînd spre marele necunoscut atît de atrăgător pentru el.

O viață și o operă din cele care apar cu raritate nu numai la noi dar și aiurea. Un nume comun (cîți *Marinești* nu sînt în țara noastră!) pe care o tenace desfășurare de forță mintală l-a ridicat în slava intelectului internațional. Omul, cu defectele și cu calitățile lui, nu era din acei cari să impună prin origină familiară, ori prin bogăție inițială. Nici fizicul, nici modul de a se exprima, nici aspectul, nici modul de a se prezenta nu impresioneau în deosebi, și s'ar fi putut trece pe lîngă el în toate zilele ca pe lîngă un muritor oarecare. Și totuși acest om ca oricare avea o sclipire particulară în priviri și era stăpînit de o pasiune a muncii cum rar se vede printre noi. Pînă în ultimul moment al vieții a fost preocupat de probleme științifice și pînă în ultima zi a lucrat. Se observa bine cum puterile trupesti îl lasă, cum ființa lui încet-încet se desparte de noi și cu toate acestea neastîmpărul mintal era mereu activ. Era un însetat de cunoaștere. Mereu voind să ție pas cu vremea, mereu căuta să se agațe de toate problemele și prin severență și lucru de migăleală ajungea mai totdeauna să-și facă auzit glasul autorizat în toate cercurile serioase.

Opera științifică e totdeauna precară, ea nefiind eternă în sensul operii literare. Vremea o schimbă mereu și nu păstrează dintr'însa decît fragmente. Deaceia oamenii de știință foarte rar strălucesc peste secole și atunci numai prin acele descoperiri cari sînt deschizătoare de drumuri. Dar faptele de amănunt și metodele rămîn pentru totdeauna, ele putînd fi reînvierte surprinzător cine știe cînd și cine știe prin cine de mai apoi. În acest sens *Marinescu* a lăsat după el o masă impunătoare de fapte și metode cari pot fi oricînd utilizate și a căror valoare nu se poate risipi. Lucrările lui răspîndite în mai toate revistele mari de specialitate și în tratate fundamentale, l-au făcut cunoscut în lumea întregă (și această afirmație este chiar o realitate, nu o simplă frază exagerată din cele care se spun de obicei la banchete și se scriu la necrolog). *Marinescu* era universal cunoscut în neurologie și a fost ales pe rînd membru în aproape douăzeci de Academii. Faima lui a fost rar dobîndită de vre-un alt român și numele său a contribuit la propaganda bună romînească mai mult decît o misiune întregă.

Exemplul său de muncă și de pasiune în muncă, e darul cel mai strălucit pe care l-a făcut generației sale; iar opera științifică consemnată în articole și volume este darul său pentru generațiile viitoare, pe care a reușit, de pe acuma, să le lege cu prezentul. P. Gr.